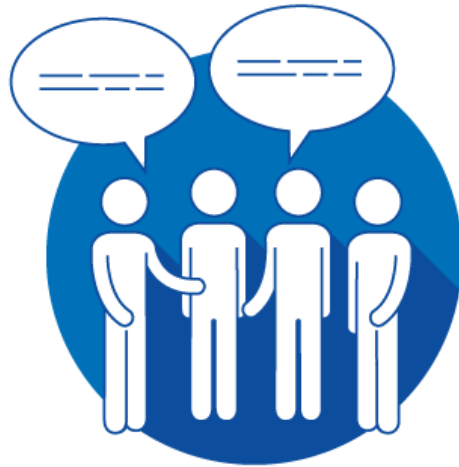

Ett år med den nya riksbankslagen

Stockholm Centre for Commercial Law
18 januari 2024

Erik Thedéen
Riksbankschef

Riksbankens oberoende en central utgångspunkt

Samverkan med andra myndigheter och regeringen

Transparens och granskning

Riksbankens behov av intjäning och eget kapital

Sammanfattningsvis innebär den nya riksbankslagen ...

- ... för stora delar av verksamheten **huvudsakligen "business as usual"**
- ... i stort oförändrade **penningpolitiska** befogenheter, men vissa begränsningar
- ... förtydligt ansvar för **finansiell stabilitet**, men mestadels en kodifiering av praxis
- ... utökat ansvar för **kontanthantering**
- ... utökat ansvar för **civil beredskap avseende betalningar**
- ... ökat informationsutbyte med regeringen och riksdagen i det **internationella arbetet**
- ... nya explicita uppgifter rörande **hållbarhet**
- ... förtydligad ansvarsfördelning i **organisationen** (Direktionen, riksbankschef, fullmäktige)
- ... förstärkt **demokratisk granskning**
- ... viss begränsning av finansieringsmöjligheterna för **valutareservern**
- ... frågor kring det **finansiella oberoendet**

Riksbankens bestämmelser har blivit tydligare

ÖVERORDNAT MÅL

Pristabilitet

ÖVRIGA
ANSVARSRÅDEN

Finansiella
systemet

Kontanter och
betalningsmedel

Fredstida krissituationer
och höjd beredskap

Internationell
verksamhet

Uppdelning mellan uppdragen penningpolitik och finansiell stabilitet

Upprätthålla varaktigt
låg och stabil inflation

Bidra till ett stabilt och
effektivt finansiellt system

Samma verktyg men med olika förutsättningar

PENNINGPOLITIK	FINANSIELL STABILITET
Ta emot inlåning	
Lämna krediter	Lämna krediter
Ingå återköpsavtal <i>(finansiella instrument och utländsk valuta)</i>	Ingå återköpsavtal <i>(finansiella instrument)</i>
Köpa och sälja svenska statspapper	
Köpa och sälja andra finansiella instrument	Köpa och sälja finansiella instrument
	Särskilt likviditetsstöd <i>(nödkrediter)</i>
Genomföra valutainterventioner	
Ge ut och omsätta egna skuldebrev	
Kassakrav	

I huvudsak
samma
verktyg

Detaljstyrd uppdelning skapar vissa svårigheter

Att återställa valutareserven
efter användning

Att köpa och sälja värdepapper
i finansiell stabilitetssyfte

Nytt ansvar för civil beredskap – betalningar

MÅL: "Allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och höjd beredskap"

UPPGIFTER:

Riksbankens tre roller

Kravställande

Övervakande

Samordnande

Företag
som bedriver
verksamhet av
särskild betydelse
för genomförandet
av betalningar

Nytt ansvar för civil beredskap – betalningar

MÅL: "Allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och höjd beredskap"

UPPGIFTER:

Riksbankens tre roller

- Föreskrifter
- Överenskommelse
- Finansinspektionen
- Gemensamt arbete med företagen
- Övervakning

Kravställande

Övervakande

Samordnande

Företag som bedriver verksamhet av särskild betydelse för genomförandet av betalningar

Riksbankens oberoende

Institutionellt

Finansiellt

Riksbankens institutionella oberoende

Instruktionsförbud

Men inget hindrar dialog och informationsutbyte mellan
Riksbank och Finansdepartement

Behovet av dialog större vid styrräntans nedre gräns

Förstärkt demokratisk granskning och kontroll

Tydligare ansvarsfördelning

DIREKTIONEN

Fem direktionsledamöter, väljs på 5 eller 6 år och får utses på nytt en gång till samma position

- Leda och ansvara för Riksbankens verksamhet
- Besluta om arbetsordning
- Beslutar om föreskrifter och ärenden av principiell karaktär eller större betydelse

RIKSBANKSCHEFEN

- Leda direktionsens arbete
- Ansvara inför direktionen och sköta den löpande verksamheten

FULLMÄKTIGE

Oförändrad sammansättning

- Kontrollerande funktion lagfästs
- Utse direktionsledamöter efter ansökningsförfarande
- Besluta om vinstdisposition

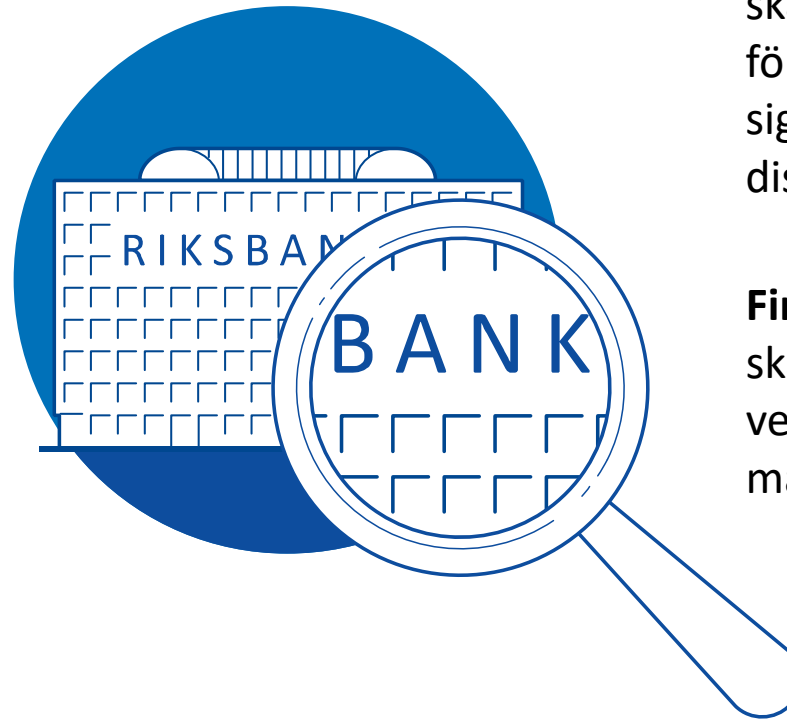
Förstärkt demokratisk granskning

Information

till allmänhet och riksdag
fastställs i huvudsak
enligt nuvarande praxis

Fullmäktiges kontrollerande funktion lagfästs

- hålla finansutskottet underrättat
- redovisa iakttagelser till finansutskottet
- revisionsfunktion ska granska hela direktionens arbete

Riksrevisionen

ska granska om Riksbanken
följer föreskrifter samt uttala
sig om fullmäktiges beslut om
disposition av årets resultat

Finansutskottet

ska följa upp *hela* Riksbankens
verksamhet avseende
måluppfyllnad och effektivitet

Riksbankens finansiell oberoende

- Tillräckliga finansiella resurser för att självständigt kunna utföra sina uppgifter
- Tillgångar som är skilda från statens tillgångar
- Inga statliga anslag
- Beslutar själv om budget
- Återkommande behov av kapitaltillskott kan anses strida mot principen om finansiellt oberoende

Riksbankens behov av intjäning och eget kapital

- Utmanande att kontantmängden är låg
- Målnivå för det egna kapitalet (*inflationjusteras*)
 - Målnivå: 60 miljarder kronor
 - Grundnivå: 40 miljarder kronor
 - Nedre gräns: 20 miljarder kronor
- Framställning om återställning av det egna kapitalet efter förluster
 - Eget kapital per årsskiftet: -2 miljarder kronor
- Långsiktigt behov av ytterligare stärkt intjäningsförmåga

Ett år med den nya riksbankslagen

- Uppdelning mellan penningpolitik och finansiell stabilitet är i grunden bra
- Lagens detaljgrad begränsar handlingsfriheten vad avser vissa verktyg
- Skapar förutsättningar för samverkan med andra myndigheter
- Riksbankens oberoende förhindrar inte dialog med t ex Finansdepartementet
- Framställning till riksdagen – huvudregel att eget kapital ska återställas till lagens grundnivå på drygt 40 miljarder kronor
- Löpande intjäning behöver stärkas ytterligare för att trygga finansiellt oberoende

TACK!

S V E R I G E S R I K S B A N K